

ANYAGVIZSGÁLÓK LAPJA

Szerkesztőség:

a kiadó **TESTOR Kft.** címén
Budapest XII., Meredek u. 33.
1538 Budapest, Pf. 528.

Telefon: 319-4782

Telefax: 319-2284

E-mail: info@testor.hu

Internet: www.testor.hu

Felelős szerkesztő:

dr. Lehofer Kornél

A szerkesztőbizottság tagjai:

dr. Borbás Lajos

Fücsök Ferenc

dr. Havas István

dr. Koczor Zoltán

dr. Pólos László

dr. Tóth László

Kiadja:

TESTOR Kft.

Felelős kiadó:

Szappanos György

ügyvezető igazgató

Előfizetési díj a 2001. évre

(1–4. szám): 2.100,- Ft

Előfizethető közvetlenül a kiadónál
a mellékelt űrlap felhasználásával.

Hirdetések felvétele és kéziratok
leadása a TESTOR Kft. címén.

Nyomda:

KÁNAI NYOMDA KFT.

1225 Budapest,

Kolozsvári utca 67.

Felelős vezető: Kánai József

Előkészítés:

PC-Print Bt.

Tel.: 205-6399, 204-3688

E-mail: pcprint@matavnet.hu

FIGYELEM!

Le ne maradjon!

Idejében fizessen elő!

Charpy-centenárium

A vasúthálózat gyors ütemű kiépítése a mérnöki tudományok fejlődésének hajtóerejévé vált a XIX. században. A vasút üzemeltetésének tapasztalatai, a váratlan tengely- és síntörések okainak elemzése pedig felszínre hozta az acélok ismétlődő, ún. fárasztó, illetve az ütésszerű, dinamikus igénybevétellel szembeni ellenállásának vizsgálati igényét, a mechanikai vizsgálógépek és módszerek fejlesztésének, valamint a statikus szakítóvizsgálatra alapozott anyagminősítési és méretezési elv felülvizsgálatának szükségességét.

Csakhamar felvetődött az ez irányú kutatások nemzetközi szintű koordinálásának, még inkább eredményei megvitatásának és irányelvek – a későbbi szabványok – elfogadásának az igénye. E nemzetközi fórum szerepét – a Bauschinger-konferenciák sikere nyomán *Tetmajer Lajos* javaslatára és elnökletével 1895-ben életre hívott – *Anyagvizsgálók Nemzetközi Szervezete* töltötte be, amelynek *budapesti konferenciáján, 1901 szeptemberében Georges Charpy Fémek vizsgálata bemetszett rudak ütve hajlításával* címmel nagyszerű összefoglaló és javaslatokat is tartalmazó előadást tartott. Ennek nyomán a résztvevők – Charpy vezetésével – bizottságot hoztak létre az ingás ütőművel egyszerűen végrehajtható ütővizsgálat egységes elveinek kísérletekkel alátámasztott kidolgozására. Egy későbbi, 1910-ben megalakított bizottságnak *Bartel János* is tagja volt, aki *Rejtő Sándor* műegyetemi tanárnak az ütési sebesség és a hőmérséklet hatására vonatkozó megállapításait, valamint a *Kick-féle* ún. arányosságtörvényt figyelembe véve végrehajtott kísérleteivel alkotó módon járult hozzá a nemzetközi bizottság célul kitűzött feladatának a kidolgozásához.

A Charpy-féle vizsgálat széles körben elterjedt: kezdetben a fémek és ötvözetek, de később a nemfémes szerkezeti anyagok dinamikus terhelhetőség szerinti osztályozására, minőségének ellenőrzésére, illetve az igénybevétel okozta elridegedési folyamatok nyomon követésére. Az elektronika, a mérés- és számítástechnika fejlődésével a Charpy-módszer műszerezett változata napjainkban már a dinamikus törésmechanikai anyagjellemzők meghatározásának alapvető módszerévé vált.

Szokásunk nemzetközi közösségének van tehát mit áttekintenie a Charpy Centenary Conference – CCC 2001 nemzetközi rendezvényen a franciaországi Poitiers-ben október 3–5-én.

Lapunk Mérföldkő rovatát e Budapesthez is kötődő technikatörténeti esemény centenáriumának szenteljük, amelyben a Magyar Anyagvizsgálók Egyesületének meghatározó személyiségei kutató- és szervezőmunkájukkal érdemben részt vettek. Bemutatjuk e száz év fejlődéstörténetét utalva a meghatározó külföldi és hazai eredményekre. Felidézzük teljes terjedelmében *Bartel János* tanulmányát, amelyben a nemzetközi bizottságban végzett munkáját összegezte, és az Anyagvizsgálók Közlönyében publikálta 1915-ben. Áttekintjük továbbá a korszerű műszerezett ütővizsgálat napjainkban nyújtott lehetőségeit.

Lehofer Kornél

ISSN 1215-8410